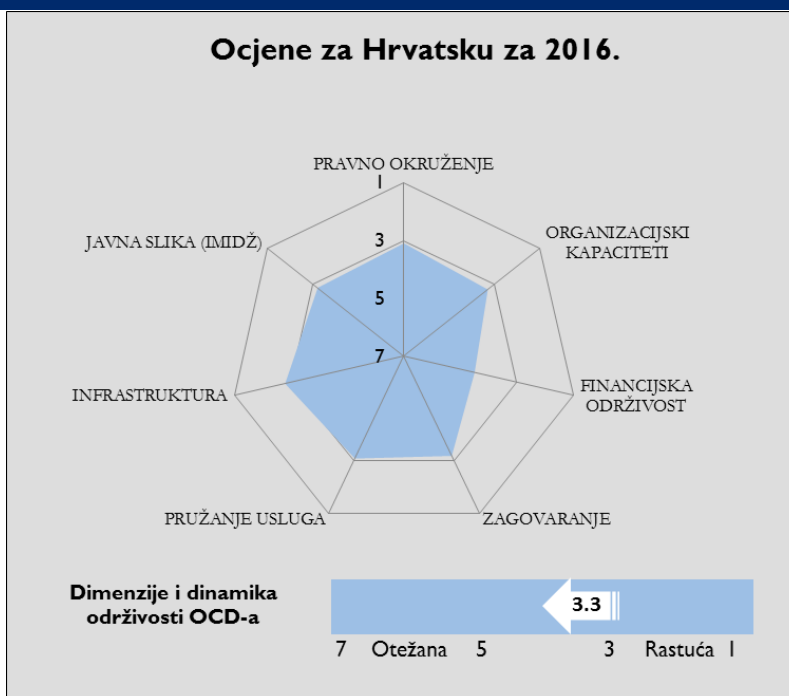

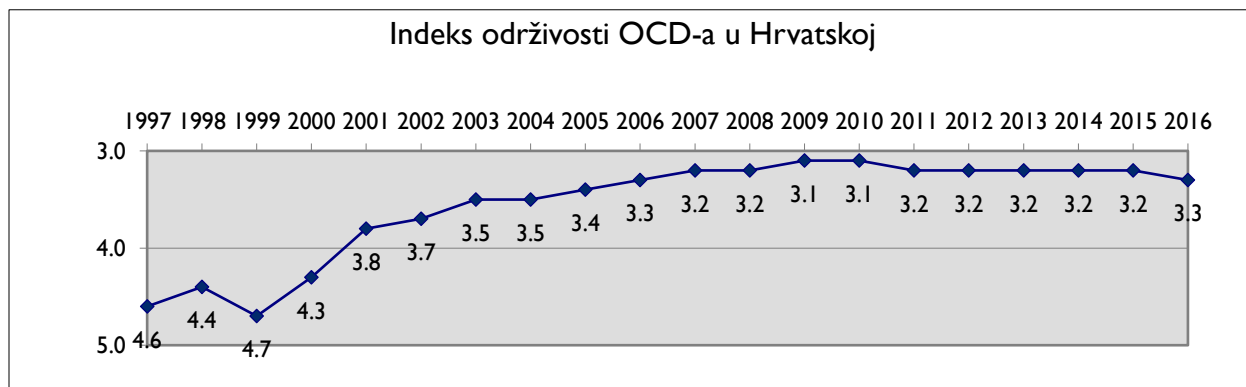

INDEKS ODRŽIVOSTI OCD-A ZA 2016. - HRVATSKA

20. izdanje - Lipanj 2017.

INDEKS ODRŽIVOSTI OCD-A: 3,3

Indeks održivosti OCD-a u Hrvatskoj za 2016. godinu se pogoršao uslijed nestabilnosti i neučinkovitosti nove Vlade, sastavljene pod kraj 2015. godine, čiji je mandat obilježen izrazitim nepovjerenjem prema civilnom

društvu. Nova Vlada, na čijem je čelu bio nestranački premijer je drastično smanjila sredstava NZRCD, a odluku o tome Vlada je donijela na „telefonskoj sjednici“ bez prethodnog savjetovanja s predstavnicima Savjeta za razvoj civilnog društva, Vladinog savjetodavnog tijela u ovom području. Spomenuto rezanje sredstava izazvalo je velike poteškoće OCD-ima kojima je obustavljen dio sredstva za već ugovorene projekte. Vladajući političari često su etiketirali civilno društvo kao suvišno i parazitsko. Mediji su prenosili ovakve izjave, što je utjecalo na pogoršanje javne slike OCD-a u društvu.

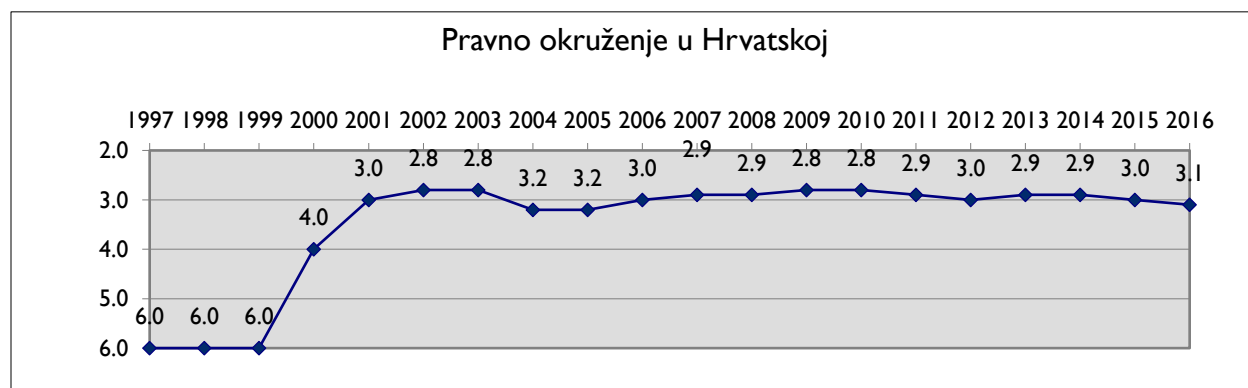
Mandat nove Vlade potrajao je svega 6 mjeseci te je nakon izglasavanja nepovjerenja Vlada pala u lipnju 2016. godine. Novi parlamentarni izbori održani su u rujnu. Hrvatska demokratska stranka (HDZ) predvođena novim predsjednikom, osvojila je većinu glasova, no i dalje nedovoljno za sastavljanje nove Vlade. Most, nezavisna lista, opet se odlučio za suradnju s Hrvatskom demokratskom zajednicom čime je formirana nova Vlada u listopadu 2016. godine. Iznenađenje ovih parlamentarnih izbora bila je i politička stranka „Živi zid“ koja je do velikog broja glasača došla zahvaljujući svojoj prepoznatljivosti u području borbe protiv deložacija, djelujući prvotno kao OCD.

Obzirom na poziciju na tzv. “Balkanskoj ruti“ kroz koju je više od 800.000 izbjeglica ušlo u EU u 2015. godini, izbjeglička kriza je i dalje bila goruće pitanje u Hrvatskoj. U dogovoru s EU, Hrvatska se obvezala primiti više od 1.700 izbjeglica iz drugih zemalja članica, do kraja 2017. godine. U 2016. godini, Hrvatska je započela proces smještavanja izbjeglica. Međutim, Hrvatska ima poteškoće u zadovoljavanju potreba tražitelja azila: postoje dva centra za tražitelje azila, od kojih su oba bila puna krajem godine.

Trend stalne borbe za očuvanje radnih mjesta se dodatno pogoršao u 2016. godini uslijed smanjene financijske podrške OCD-ima i administrativnih zastoja u raspisivanju natječaja iz fondova EU. Dok su OCD nastavile biti zagovarački aktivne u 2016. godini, politička nestabilnost značajno je suzila prostor utjecaja njihovih zagovaračkih aktivnosti. Osim toga, parlament je zaobišao uobičajene procedure donošenja zakonskih propisa, čime je značajno umanjio i eliminirao mogućnost da javnost sudjeluje u tim procesima.

Tijekom 2016. godine upisano je 1.698 novih udruga u Registar udruga u Hrvatskoj, čime ukupan broj udruga u Registru iznosi 52.231. Prema Ministarstvu financija, registrirano je 34.513 udruga u Registru neprofitnih organizacija u 2016. godini. Ovaj broj može bolje odražavati broj aktivnih organizacija u tom sektoru, jer je upis pri Ministarstvu financija uvjet za pristup državnim sredstvima na lokalnoj ili nacionalnoj razini. Uz to, u Hrvatskoj je registrirana 231 zaklada te 13 fundacija.

PRAVNO OKRUŽENJE: 3,1

Poteškoće u primjeni novog Zakona o udrugama, koji je stupio na snagu u listopadu 2014. godine, nastavile su se i u 2016. godini. Spomenutim Zakonom sve udruge na području Hrvatske imale su obvezu uskladiti svoje statute do listopada 2015., no taj rok je produžen obzirom da velik broj udruga nije uskladio svoje statute u zadanom roku. Manje lokalne organizacije civilnog društva i dalje imaju velikih poteškoća u usklađivanju svog

djelovanja prema novom Zakonu o udrugama, iz razloga što i dalje nisu dovoljno upoznate s obvezama koje novi Zakon nalaže, ali i zbog nedostatka kadrova. S druge strane, neke velike OCD naglašavaju kako već dvije godine čekaju da nadležni uredi ovjere njihove statute, koje su bili dužni uskladiti s novim Zakonom o udrugama. Predstavnici OCD zakonodavni okvir smatraju prenormiranim, a administrativne obveze koje on nameće doživljavaju kao iskaz nepovjerenja države u civilni sektor. Primjerice, novi Zakon obvezuje sve udruge, pa i one male, koje djeluju na volonterskoj osnovi, da imenuju likvidatora. Osim toga, zakon uređuje pitanja unutarnjeg upravljanja kao što su sastav i donošenje odluka. S druge strane, predstavnici tijela javne vlasti dobiti normativnog okvira vide u povećanju transparentnosti OCD te smatraju da postojeći normativni okvir doprinosi jačanju povjerenja javnosti u rad OCD-a.

Vodeći se argumentom da novi Zakon o udrugama narušava slobodu udruživanja, predstavnici OCD su podnijeli 1. kolovoza 2015. godine zahtjev Ustavnom sudu za ispitivanje ustavnosti novog Zakona o udrugama. Ustavni sud nije donio odluku u 2016. godini.

Nova Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge, koja je stupila na snagu u 2015., godini administrativno je zahtjevnija nego prethodna. Spomenuta Uredba, obvezuje sve javne davatelje financijske potpore udrugama, uključujući lokalne i regionalne vlasti da usklade svoje propise s odredbama Uredbe. OCD se žale na nove uvjete i dokumentaciju koju trebaju pripremiti za prijavu na natječaje iz javnih izvora. Također, primjetna je izrazita podkapacitiranost i nerazumijevanje državnih službenika u pojedinim JLS za primjenu spomenute Uredbe.

Zakon o zakladama i fondacijama iz 1995. godine, propisuje vrlo birokratski postupak osnivanja i registracije zaklade, koji obično potraje od četiri do šest mjeseci. Osnivanje zaklade podrazumijeva prikupljanje i distribuciju donacija, što ujedno i označava samu svrhu zaklada. Novi Zakon o zakladama i fondacijama, koji bi trebao skratiti i olakšati proces registracije zaklada, još uvijek je na čekanju.

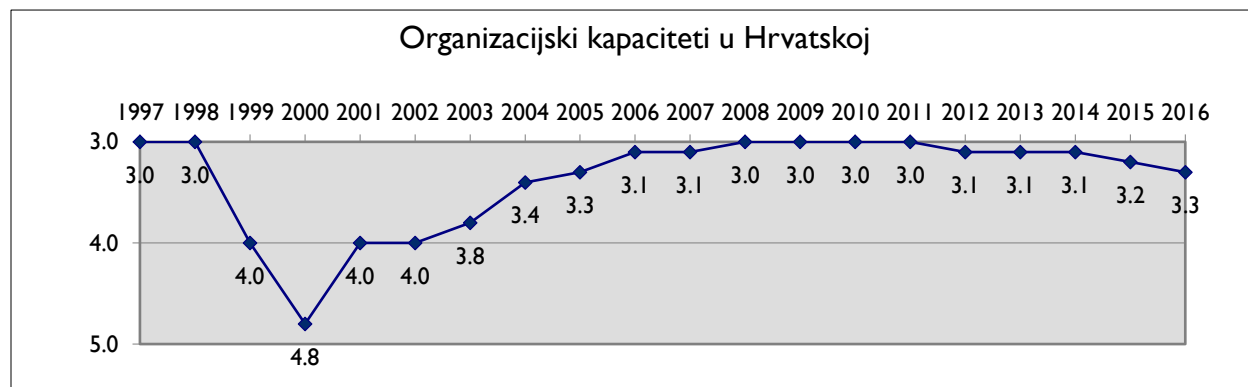
Unutarnje upravljanje, opseg dopuštenih djelatnosti, financijsko izvještavanje, te prestanak djelovanja OCD-a dobro su definirani Zakonom. Jasna pravna terminologija isključuje neopravdane državne kontrole nad OCD-ima, a provodi se u skladu s njihovim uvjetima. OCD su zaštićeni od mogućnosti da država onemogući njihovo djelovanje i postojanje zbog političkih ili proizvoljnih razloga. OCD su u mogućnosti slobodno djelovati u okviru zakona i slobodni su od uznemiravanja od strane Vlade. OCD-i mogu slobodno poticati javne rasprave i slobodni su iznositi kritike.

Svi prihodi OCD-a, uključujući i one od obavljanja gospodarskih djelatnosti, izuzeti su od oporezivanja prema Zakonu o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Osim toga, humanitarne organizacije su oslobođene plaćanja PDV-a prilikom kupnji izvršenih u humanitarne svrhe te su sve organizacije civilnog društva, neovisno o području djelovanja izuzete od plaćanja PDV-a prilikom korištenja prihoda iz EU izvora. Individualni i korporativni poreznici imaju pravo na odbitak poreza do 2% u slučajevima davanja u općekorisne svrhe ovlaštenim OCD-ima. No, porezne olakšice čini se i dalje nisu dovoljno poticajne za razvoj filantropije, niti su građani i privatni sektor dovoljno upoznati s njima.

Udruge mogu sudjelovati u gospodarskim djelatnostima, ali ne mogu koristiti prihode u korist svojih članova ili treće osobe. Ostvareni profit moraju koristiti za ostvarivanje ciljeva utvrđenih u statutu udruge.

Lokalni odvjetnici još uvijek nisu dovoljno upoznati sa Zakonom o udrugama, niti je to uglavnom područje njihovog djelovanja. Nekolicina odvjetnika koja se bavi ovim područjem, to obavlja kao usputnu djelatnost. Posljedično, kvalitetni pravni savjeti nisu jednako dostupni u svim područjima, sa značajnim razlikama između velikih i malih gradova.

ORGANIZACIJSKI KAPACITETI: 3,3

OCD uslijed smanjenja financijske podrške te povećanja administrativnih zahtjeva, nemaju dovoljno kapaciteta za mobilizaciju građana koji bi podržali njihove inicijative te si ne mogu priuštiti konzultante ili tehničku pomoć za strateška planiranja i slično. Uprkos tome, u 2016. godini različite OCD su napravile iskorak među građanima i zatražili njihovu podršku, posebice u pogledu podrške izbjeglicama.

OCD u Hrvatskoj imaju obvezu donošenja strateških dokumenata, ali često nisu svjesne važnosti pridržavanja ovih dokumenata u svom djelovanju. Ozbiljno strateško planiranje uglavnom provode OCD koje imaju veće organizacijske i financijske kapacitete te raznovrsne izvore financiranja. Manje lokalne organizacije uglavnom formalno provode strateško planiranje, ali vrlo često mijenjaju aktivnosti i djelatnosti u zajednici bez da takve promjene prate njihove strateške dokumente. Pojedine OCD navode u svojim statutima područja kojima se nikad nisu bavila zbog neizvjesne financijske sigurnosti, ostavljajući si tako prostor za prijavu na buduće natječaje iz različitih područja, koji primarno nisu područja njihova djelovanja. Možemo reći da se trend "strategije preživljavanja OCD" nastavio i u 2016. godini, kada je postao još vidljiviji uslijed smanjenja financijske podrške iz javnih izvora.

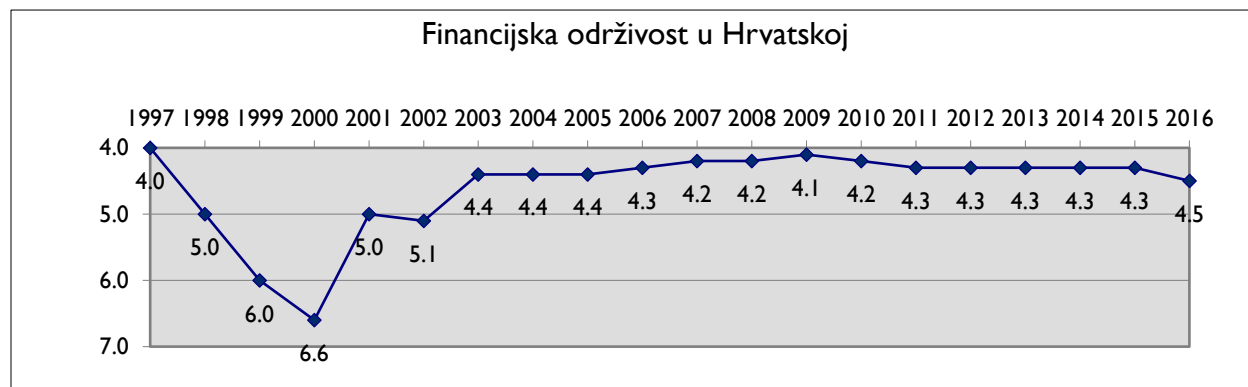
Podaci o broju zaposlenih u civilnom sektoru još uvijek nisu dostupni. Međutim, primjetno je kako se broj zaposlenih u OCD u 2016. godini drastično smanjio. Uslijed medijske hajke u javnosti zaposlenje u OCD nije bilo percipirano kao poželjno. Zbog smanjenja sredstava NZRCD, u 2016. godini dogodila su se brojna otpuštanja kadrova u OCD kao i preusmjeravanja s ugovora o radu na ugovore o djelu te na nestabilne i honorarne uvjete rada. Kako bi očuvale radna mjesta pojedine OCD zaposlenicima isplaćuju minimalne plaće.

Prema Zakonu o volonterstvu, organizatori volontiranja dužni su izvijestiti Ministarstvo o broju volontera, broju volonterskih sati i o aktivnostima u kojima su sudjelovali volonteri na godišnjoj razini.

U 2015. godini u Hrvatskoj je povećan broj dostavljenih izvješća o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja za 32 % u odnosu na prethodnu godinu. Prema Izvješću o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja, dostupnom na stranicama Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, u 2015. godini bilo je 52 208 volontera te je zabilježeno ukupno 2,9 milijuna volonterskih sati u vrijednosti 12,2 milijuna HRK (1.7 miliona \$).

U 2016. godini nastavljen je trend napretka u pogledu korištenja ICT tehnologije, IT menadžmenta, korištenja društvenih mreža, umrežavanja, kolaborativnih platformi te korištenja web portala u svrhu provedbe vlastitih kampanja za namicanje sredstava. Smanjuje se razlika između malih i velikih OCD u pogledu korištenja ICT tehnologije, no manje OCD iz ruralnih područja još uvijek nemaju znanja i kapaciteta za ići u korak s novijom tehnologijom, a pojedine OCD u manjim ruralnim krajevima još nemaju ni pristup internetu.

FINANCIJSKA ODRŽIVOST: 4,5

Financijska održivost OECD-a u Hrvatskoj za 2016. godinu narušena je zbog smanjenja javnih izvora financiranja od strane države, ali i zbog nemogućnosti korištenja EU sredstava. Zagovarački OCD-i kao i neke veće OCD koje pružaju socijalne usluge oslanjaju se primarno na državna i EU sredstva, dok se manje organizacije koje djeluju na volonterskoj osnovi u svojim lokalnim zajednicama uglavnom oslanjaju na sredstva JLS-a.

OCD-i imaju pristup sredstvima iz EU, inozemnih zaklada, veleposlanstava i drugih međunarodnih organizacija. Financijske mogućnosti iz EU fondova značajno su neiskorištene u 2016. godini, uslijed nestabilnosti i neefikasnosti Vlade u prvoj polovici godine, čija tijela posreduju u raspodjeli EU sredstava. Projekti za razdoblje 2014.-2020. iz Europskog socijalnog fonda, započeli su s ugovaranjem na kraju 2016. godine. U okviru Operativnog programa "Učinkoviti ljuski potencijali", od planiranih 19 natječaja, u 2016. godini samo 6 ih je raspisano. Osim toga, fond Europa plus, koji između ostalog služi i za sufinanciranje europskih projekata, obustavljen je zbog smanjenja financiranja NZRCD od strane Vlade, što je uvelike smanjilo mogućnost OCD-a da se prijavljuju na natječaje iz fondove EU.

NZRCD je javna zaklada usmjerena na promicanje i razvoj civilnog društva u Hrvatskoj. NZRCD se financira iz sredstava državnog proračuna, dijelom od prihoda od igara na sreću. Dana 22. travnja 2016. hrvatska Vlada usvojila je Uredbu o kriterijima za određivanje korisnika i načinu raspodjele prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, kojom su drastično smanjena sredstva NZRCD s 14,21 % svih dobitaka od igara na sreću na 6,88 %, preciznije, radi se o smanjenju sredstava za oko 20 milijuna kuna (oko 2,8 milijuna dolara). Ovo smanjenje financiranja rezultiralo je ukidanjem mnogih programa financiranja udruga od strane NZRCD.

Proračunska sredstva JLS za financiranje programa i projekata OCD, uglavnom nisu izdašna. JLS uglavnom nastoje financijski poduprijeti što veći broj lokalnih OCD kroz neizdašna proračunska sredstva pri čemu se obično ne vode nikakvim strateškim planovima. JLS uglavnom dodjeljuju lokalnim OCD simbolične financijske podrške koje nisu dostane za nikakve ozbiljnije aktivnosti koje bi polučile konkretne rezultate i promjene. Nisu razvijeni mehanizmi praćenja ni evaluacije projekata OCD financiranih od strane JLS tako da vrlo teško možemo govoriti o utjecaju rezultata projekata financiranih od strane JLS-a.

Područje razvoja filantropije još uvijek nije prepoznato kao strateško pitanje te izostaju investicije u razvoj lokalne filantropije. OCD-i još uvijek ne poznaju dovoljno različite mehanizme prikupljanja sredstava te se ne obraća dovoljno pozornosti na potencijale zaklada kao izvora financiranja OCD-a. Nadalje, zakonski okvir još uvijek nije podržavajući prema filantropiji. Tomu najbolje možda svjedoči činjenica da je Zakon o humanitarnoj pomoći neusklađen sa Zakonom o zakladama i fondacijama. Diskrepancija između dva spomenuta zakona uvjetuje zakladama ishođenje odobrenja prije svakog prikupljanje humanitarne pomoći, što direktno ometa temeljno poslanje zaklada i čini ih neslobodnima u području njihovog osnovnog poslanja.

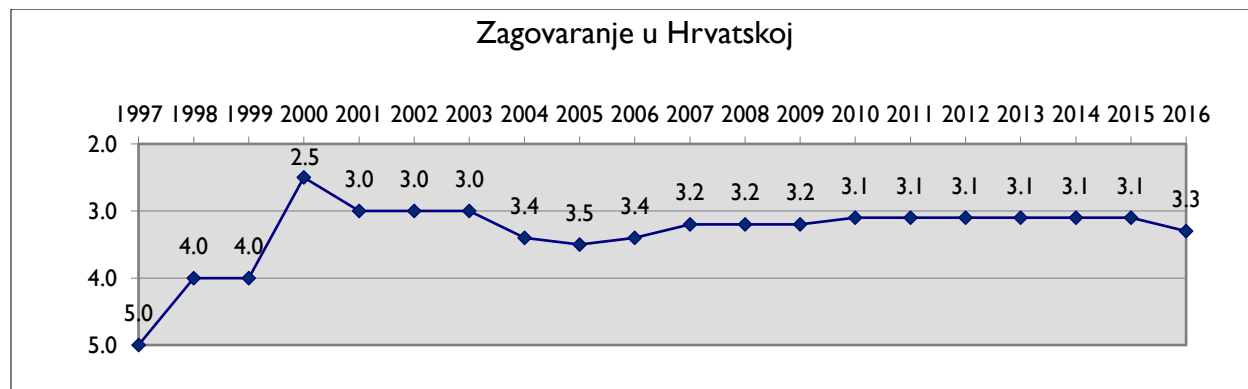
Vjernih i stalnih podupiratelja OCD uglavnom nemaju, a u posljednje vrijeme sve se više okreću prema građanima. Primjerice, udruga "U ime obitelji" ima razvijen model prikupljanja donacija preko web portala te

se financira većinom od donacija građana a vrlo malim dijelom iz državnog proračuna. Nadalje, udruga “RODA- Roditelji u akciji“ također je uspjela provesti nekoliko vrlo brzih, efikasnih i transparentnih kampanja u svrhu prikupljanja sredstava. Međutim, radi se o OCD koje imaju prepoznatljiv identitet te članstvo koje se može poistovjetiti s identitetom OCD-a. Mnogo je potencijalno zainteresiranih OCD koje bi prikupljale sredstva koristeći nove modele poput umrežavanja u platforme ili crowdfunding kampanje, no međutim zakonski ovo područje još uvijek nije dovoljno jasno i konkretno regulirano što ih priječi da se odluče na taj model. Međutim, u 2016. godini zabilježeni su neki uspješni primjeri fundraising kampanja. Primjerice, nakon ukidanja državnih sredstava za neprofitni medij Forum.tm, neprofitni medijski portal, crowdfunding kampanjom prikupljeno je više od 10.000 \$ za nastavak rada portala.

U Hrvatskoj se u posljednje vrijeme sve više govori o konceptu socijalnog poduzetništva. Međutim, neke OCD, poput primjerice udruge “RODA“, koja je začetnica socijalnog poduzetništva u Hrvatskoj, upozoravaju da socijalno poduzetništvo nema potencijala za rast obzirom da je poreznim tretmanima potpuno izjednačeno s klasičnim poduzećima. Nadalje, problem je nedostatak natječaja u području socijalnog poduzetništva te to što dosad raspisani natječaji uglavnom nisu odgovarali na najveće potrebe socijalnih poduzetnika.

OCD generalno imaju dobre sustave financijskog upravljanja, bez obzira na činjenicu da je jako malo knjigovodstvenih servisa specijalizirano u području neprofitnog računovodstva. Neke velike OCD pružaju računovodstvene usluge manjim organizacijama, posebice u ruralnim područjima. Računovodstvo OCD-a postalo je složenije 2015. godine kao posljedica donošenja Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Mnogi računovodstveni servisi, čak i oni specijalizirani za pružanje usluga OCD-a, imaju poteškoća u razumijevanju novih obveza koje Zakon nameće kao i s povećanjem njihovih zaduženja oko usluge koji pružaju OCD-ima. Osim toga, nova pravila povećala su troškove računovodstvenih usluga. Od 2016. godine, sva financijska izvješća OCD-a dostupna su u Registru neprofitnih organizacija.

ZAGOVARANJE: 3,2

OCD su bile izrazito zagovarački aktivne bez obzira što gotovo nisu imale prema kome u Vladi zagovarati, obzirom na nestabilnost i neefikasnost koje su obilježila Vladu u 2016. godini.

U prvoj polovici 2016. godine 70 % zakonskih prijedloga koji su bili raspravljani u Saboru nisu bili u planu normativnih aktivnosti Sabora. Odluke su donošene stihijski i nije bilo nikakve predvidljivosti u donošenju saborskih aktova. Izostala je normalna procedura s dva čitanja, saborskim odborima i javnim raspravama. Odluke su donošene uglavnom prema hitnoj proceduri što je suzilo prostor OCD i građanima za institucionalno zagovaranje. Iako su takve prakse korištene i u prošlosti, nepoštivanje postojećih postupaka za donošenje zakona bilo je značajnije prisutno u 2016. godini.

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske nastavio je raditi na promicanju portala e-savjetovanje, koji omogućuje građanima i OCD-ima da komentiraju predložene zakone i propise, i u 2016. godini. Državno tijelo koje predlaže zakon ili propis mora odgovoriti na sva pitanja ili komentare u roku od trideset dana. Prema

podacima Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, relativno mali broj OCD-a sudjeluje u postupcima javnog savjetovanja putem ovog portala. Iako nije provedeno nikakvo istraživanje o tome zašto je to slučaj, stručnjaci smatraju kako kultura ovakvog savjetovanja nije zaživjela među OCD-ima, jer su mišljenja kako svojim komentarom ne mogu ostvariti značajniji utjecaj na donošenje zakona ili propisa.

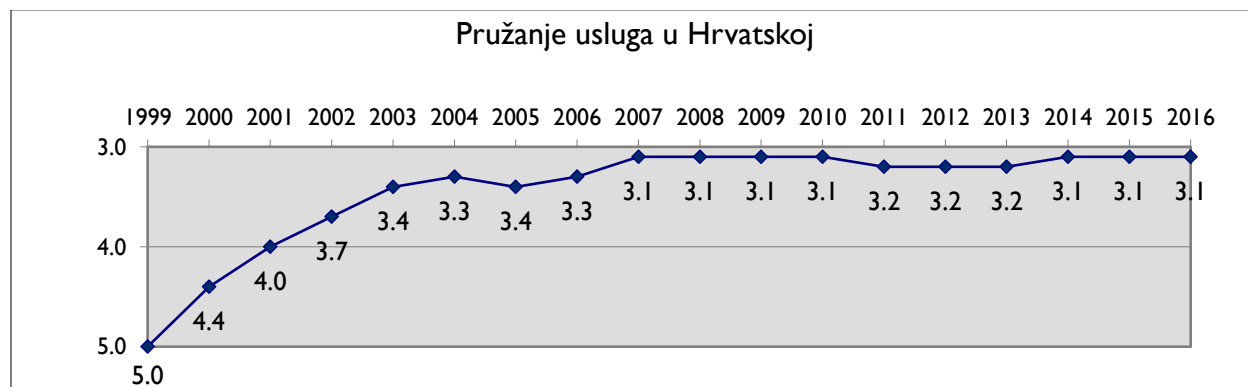
Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske aktivno je uključio širok spektar dionika, uključujući predstavnike OCD-a, predstavnike vlasti i akademske zajednice, u radnu skupinu za izradu nove Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2017.-2021. Nacionalna strategija pruža smjernice za stvaranje poticajnog okruženja, uključujući pravni, financijski i institucionalni sustav podrške, za daljnji razvoj civilnog društva u Hrvatskoj.

NZRCD pruža financijsku podršku OCD-ima za sudjelovanje u aktivnostima europskih odbora, mreža i platformi s drugim OCD-ima iz svih dijelova EU. Međutim, ove godine uslijed značajnog smanjenja sredstva NZRCD od strane Vlade, obustavljen je fond iz kojeg je financirano sudjelovanje OCD-a na EU razini i međunarodna suradnja.

Unatoč lošem ozračju, OCD aktivno su sudjelovale u širokom spektru zagovaračkih aktivnosti. U području obrazovanja, istaknula se inicijativa "Hrvatska može bolje". Radi se o inicijativi podrške cjelovitoj kurikulumnoj reformi koja okuplja više od 250 različitih udruga, sindikata, učitelja te pojedince zainteresirane za kvalitetno obrazovanje. Inicijativa "Hrvatska može bolje" imala je 12 simultanih prosvjeda i akcija širom Hrvatske te toliko još u inozemstvu. Inicijativa "Za snažno civilno društvo" snažno je zagovarala očuvanje hrvatskog modela financijske podrške civilnom društvu u 2016. godini uslijed smanjenja proračunskih sredstava predviđenih za OCD. Inicijativa "Gledaj (u)druge" jedna je od najkreativnijih inicijativa koja okuplja 109 udruga kako bi informirala građane o važnosti postojanja udruga te dobiti koje one stvaraju u zajednici što se pokazalo jako važnim u 2016. godini kada je udrugama jako narušen imidž. U 2016. godini po prvi puta u Hrvatskoj se okupilo 5 000 umjetnika u inicijativi "Kulturnjaci 2016" koji su snažno istupili u javni prostor i zagovarali promjene u području kulture i smjenu tadašnjeg ministra kulture. Nadalje, u organizaciji udruge "U ime obitelji" pokrenuta je građanske inicijativa "Hod za život" u sklopu koje je održano okupljanje građana koji se protive pobačaju. Inicijativa "Dobrodošli" okuplja pojedince i OCD-e koji ne samo da podupiru izbjeglice na terenu, već i stavljaju politički pritisak na hrvatske i EU institucije da promijene restriktivne migracijske politike.

Većina OCD nije upoznata s konceptom lobiranja, ne postoji pravni okvir za lobiranje ili registar lobista u Hrvatskoj. Svijest kako povoljan pravni i regulatorni okvir može poboljšati učinkovitost i održivost OCD u civilnom društvu postoji, ali politički nestabilna 2016. godina nije pružila mnogo prilika OCD za zagovaranje promjena koje se donose na institucionalnoj razini.

PRUŽANJE USLUGA: 3,1

OCD značajno šire ponudu proizvoda i usluga. OCD osiguravaju širok spektar raznolikih usluga i proizvoda koje javni i privatni sektor nisu u mogućnosti pružiti. Te usluge i proizvodi između ostalog uključuju neformalno obrazovanje, prevenciju zlorabe narkotika i opijata, zaštitu okoliša, građanski aktivizam, promociju volonterstva, zaštitu ljudskih prava te, posebno važne, socijalne usluge za najranjivije članove društva. Dok smanjenje sredstava u 2016. godini ugrožava nastavak ovog trenda, ono nije imalo značajniji utjecaj na pružanje usluga tijekom godine.

Inicijativa “Dobrodošli“ okuplja više od 60 organizacija civilnog društva, jedan nogometni klub i više od 400 volontera koji svakodnevno pružaju podršku izbjeglicama na terenu – od humanitarne pomoći kao i pružanja informacija izbjeglicama o aktualnim procedurama ulaska i izlaska iz Hrvatske. Radi što bolje komunikacije s javnošću u 2016. godini objavljena je i web stranica – welcome.cms.hr – na kojoj se ažuriraju vijesti s terena i objavljuju korisne informacije za izbjeglice, poput voznih redova ili rječnika.

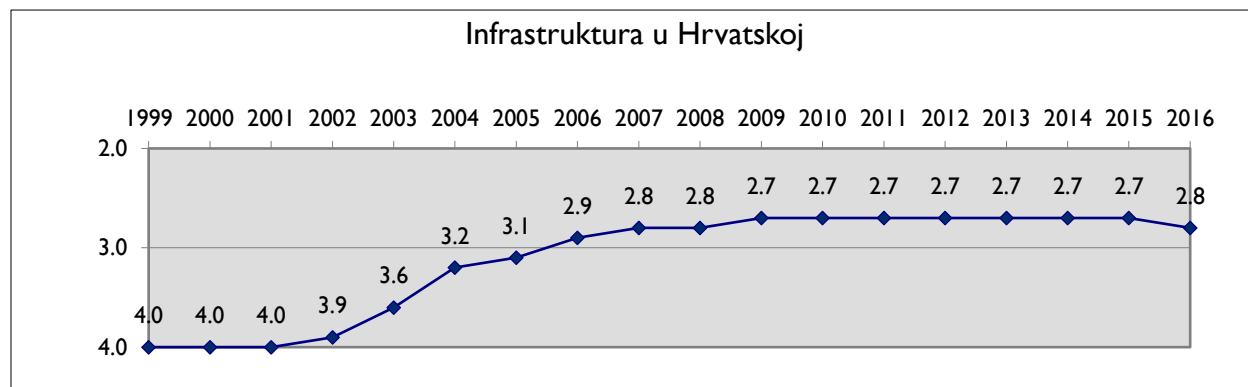
Prisutne su regionalne nejednakosti u dostupnosti socijalnih usluga. OCD su već duže vrijeme jako važan izvor širokog spektra socijalnih usluga za ranjive skupine na cijelom području Hrvatske. Za neke ranjive skupine, posebice za osobe s invaliditetom, OCD su primarni izvor podrške. Međutim, izostaje socijalno ugovaranje i kontinuitet u financiranju socijalnih usluga koje pružaju OCD. OCD i dalje primarno projektno financiraju socijalne usluge koje nude građanima uglavnom kroz natječaje ministarstava, JLS-a i NZRCD. To je posebno problematično u situacijama kada neke od socijalnih usluga koje pružaju OCD služe za ostvarivanje temeljnih ustavnih prava građana, poput primjerice prava na obrazovanje. Jedan od takvih primjera su usluge osobnog asistenta u nastavi kojeg koriste djeca s posebnim potrebama ili teškoćama u razvoju. Ne samo da se država oslanja na OCD-e u pružanju usluga koje bi država trebala osigurati, već je financiranje ovih usluga uglavnom projektnog tipa, čime uslugu dugoročno čini neizvjesnom.

OCD najbolje prepoznaju i odgovaraju na potrebe i prioritete svojih lokalnih zajednica. Intrinzična motivacija članova lokalnih zajednica često je pokretač osnivanja i funkcioniranja OCD koji brinu o najranjivijim članovima društva kroz pružanje socijalnih usluga. Jedan od takvih primjera je osnivanje cjelokupnog centra za rehabilitaciju djece s višestrukim neurološkim i drugim poteškoćama od strane OCD u jednom manjem hrvatskom gradu. Spomenuti centar je pokrenut na inicijativu građana lokalne zajednice te njegov rad financiraju građani tog grada.

Javnost općenito očekuje da su usluge i proizvodi koje OCD-i pružaju besplatni. Neke OCD naplaćuju svoje usluge, ali OCD obično nude proizvode kao što su publikacije, radionice, stručne analize na raspolaganje drugim OCD, akademskoj zajednici, crkvama ili vlastima besplatno.

Vlada prepoznaje kvalitetu i važnost usluga koje pružaju OCD, priznajući da OCD mogu brzo i učinkovito odgovoriti na potrebe zajednice i često pružati jeftiniju uslugu od same države. Distribucija socijalnih usluga od strane OCD posebno je pogođena u 2016. godini kroz smanjenje lutrijskih sredstava NZRCD. Spomenuta sredstva bila su dominantan izvor financijske podrške za OCD koje pružaju socijalne usluge. S druge strane, OCD se oslanjaju i na fondove EU u pribavljanju sredstva za pružanje socijalnih usluga. Međutim, velika kašnjenja u isporuci sredstva iz Europskog socijalnog fonda također su bila teret OCD koje pružaju socijalne usluge u 2016. godini.

INFRASTRUKTURA: 2,8

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva provodi Program regionalnog razvoja i jačanja sposobnosti organizacija civilnog društva i drugih pravnih osoba u Hrvatskoj od 2007. godine. Pet regionalnih centara podrške u okviru ovog programa nudi usluge informiranja, savjetovanja i izobrazbe OCD-a na lokalnoj i nacionalnoj razini. Međutim, usluge koje pružaju Regionalni centri podrške još uvijek su neujednačene, a neke OCD smatraju da četiri regionalna centra nisu dostatna za čitavu zemlju. Rad regionalnih centara podrške ugrožen je drastičnim smanjenjem lutrijskih sredstava dodijeljenih NZRCD u 2016. godini te postaje upitna njihova održivost.

Županije su osnovale Regionalne razvojne agencije koje služe kao veza između javnog, privatnog i civilnog sektora kako bi zajednički radili na projektima koji podižu standard na županijskoj razini. Međutim, OCD-i smatraju da ove agencije i dalje nedovoljno surađuju ili ne uključuju OCD u svoje aktivnosti. Za sad Regionalne razvojne agencije primarno služe razvijanju projekata za gospodarsku i prometnu infrastrukturu. Ipak, ističe se pozitivan primjer u Krapinsko – zagorskoj županiji gdje je ZARA – Zagorska razvojna agencija pomogla lokalnim OCD-ima pripremiti projekt za provedbu programa asistenata u nastavi.

Postoje treninzi o upravljanju OCD-ima i OCD-i imaju pristup osnovnim treninzima o upravljanju, uglavnom u glavnim i većim gradovima.

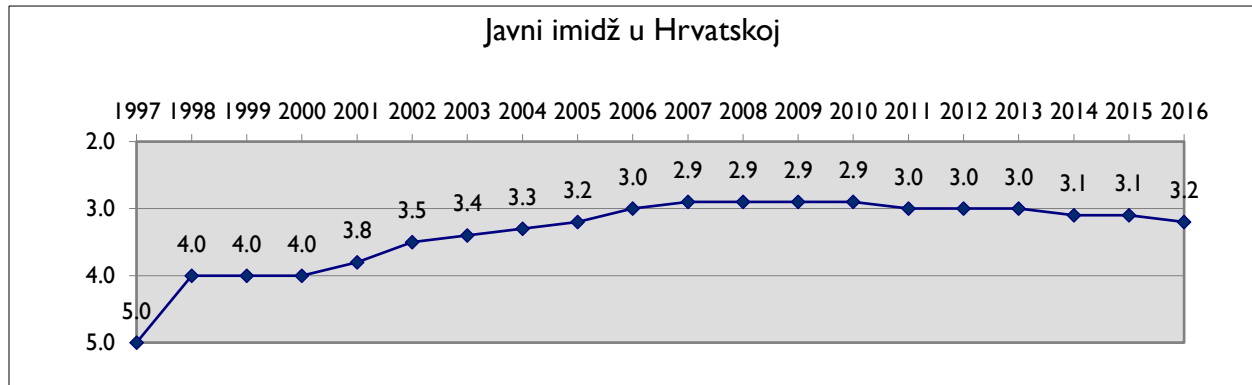
Naprednija specijalizirana obuka u područjima kao što su strateško upravljanje, računovodstvo, financijsko upravljanje, prikupljanje sredstava i volonterski menadžment dostupni su uz naknadu, uglavnom u glavnim gradovima. Međutim, samo razvijene OCD imaju financijska sredstva za takvu obuku. Materijali za obuku uglavnom su dostupni na hrvatskom jeziku.

Uloga zaklada i filantropije u Hrvatskoj nije široko poznata i malo je programa koji podupiru razvoj zaklada.

OCD razmjenjuju informacije, promiču svoje interese i zagovaraju promjene u društvu na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini putem različitih mreža, platformi i saveza. Na primjer, Platforma 112 okuplja šezdeset OCD koje se bave zaštitom ljudskih prava, demokratizacijom, izgradnjom mira, borbom protiv korupcije i zaštitom javnih interesa, posebice okoliša. Prije parlamentarnih izbora u rujnu, ona je definirala prioritete zemlje koje je poslala svim političkim kandidatima. Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH krovna je organizacija osoba s invaliditetom po vrstama invaliditeta i roditelja ili skrbnika osoba s invaliditetom koje se ne mogu same zastupati. Mrežu SOIH-a čini 16 nacionalnih saveza, putem kojih okuplja preko 250 lokalnih udruga osoba svih vrsta invaliditeta u cijeloj Hrvatskoj. Aktivnosti SOIH-a uključuju zagovaranje, obrazovanje, savjetovanje, istraživanje, objavljivanje, kampanje i umrežavanje.

Suradnja između OCD-a i privatnog sektora je nerazvijena jer privatni sektor još uvijek ne prepoznaje OCD kao partnere.

JAVNA SLIKA (IMIDŽ): 3,2

Javna slika sektora pogoršala se 2016. godine.

Vlada je tijekom godine bila nepovjerljiva prema civilnom društvu, označavajući aktivnosti OCD kao nepotrebne i parazitske. Predstavnici Vlade RH i drugi politički akteri kontinuirano su identificirali zaposlene u civilnom sektoru kao „uhljebe“, što znači da su zaposleni ne prema zaslugama, već kroz nepotizam ili klijentizam, unatoč činjenici da je zapošljavanje u sektoru OCD-a nestabilno i nije unosno. Iako su takve optužbe bile prisutne i u prošlosti to je bio uočljiviji trend u 2016. godini.

Javna televizija poticala je tu negativnu percepciju civilnog društva prenošenjem izjava političara bez propitivanja njihove istinitosti ili kritičkog razmišljanja o njima. Prevladava senzacionalističko novinarstvo, koje se ne bavi temama civilnog društva. Teško je pronaći pozitivno izvještavanje o OCD-ima, osim u lokalnim medijima, koji pružaju informacije o aktivnostima lokalnih OCD-a.

Poslovni sektor vrlo rijetko prepoznaje OCD kao potencijalne partnere. Doživljaj poslovnog sektora o OCD zasad isključivo ovisi o elokventnosti i prezentacijskim vještima predstavnika OCD.

OCD-i rade na promidžbi i vidljivosti putem različitih kampanja, društvenih medija i gostovanja na televizijskim i radijskim emisijama. Na primjer, predstavnica CERANEO-a bila je gošća na radijskom programu „Civilna abeceda“ krajem 2016. godine. Ovakve vrste gostovanja pružaju OCD-ima mogućnost informiranja javnosti o problemima koje identificiraju u lokalnoj zajednici i rezultatima njihova rada u rješavanju istih.

OCD-i općenito objavljuju godišnja izvješća na svojim web stranicama. Samo nekoliko OCD-a, uglavnom većih, imaju etičke kodekse. Međutim, druge organizacije uzimaju u obzir integritet u svom radu, pridržavajući se odredbi etičkog kodeksa bez formalnog usvajanja.

Indeks održivosti organizacija civilnog društva (CSOSI) ključni je analitički alat za mjerenje napretka civilnog sektora u regiji Srednje i Istočne Europe i Euroazije. Indeks prati napredak civilnog sektora u dvadeset i devet zemalja tijekom posljednjih dvadeset godina. Indeks uzima u obzir cjelokupno poticajno okruženje za razvoj civilnog društva, s naglaskom na pravno okruženje za OCD-e, organizacijske kapacitete, financijsku održivost, zagovaranje, pružanje usluga, infrastrukturu i javni imidž. Svaka dimenzija ocjenjuje se prema skali od sedam stupnjeva na kojoj broj 1 označava vrlo naprednu razinu, a broj 7 vrlo nisku razinu razvoja. Indeks je razvila Američka agencija za međunarodni razvoj u suradnji s lokalnim organizacijama iz zemalja u kojima se Indeks primjenjuje.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte:

CERANEO – Centar za razvoj neprofitnih organizacija

ceraneo@zg.t-com.hr

Indeks održivosti OCD-a za Srednju i Istočnu Europu i Euroaziju za 2016. godinu na engleskom jeziku nalazi se na poveznici: <http://www.usaid.gov/europe-urasia-civil-society>